

Plenum

Tisdag 21.2.2023 kl. 14.00—22.45

6. Regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av tilläggsprotokollet till Europarådets konvention om förebyggande av terrorism samt med förslag till lag om ändring av 34 a kap. 1 och 4 b § i strafflagen

Regeringens proposition RP 271/2022 rd

Utskottets betänkande LaUB 29/2022 rd

Första behandlingen

Andre vice talman Juho Eerola: Ärende 6 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger lagutskottets betänkande LaUB 29/2022 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslagen. — Vi går till allmän debatt. Lagutskottets ordförande, ledamot Meri, varsågod.

Debatt

20.56 **Leena Meri ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! [Puhemies: Mikä?] — Puhemies! Anteeksi, tässä kun puheenjohtajista puhuttiin; puhemies tietysti, kunnioitettu puhemiehemme Eerola.

Tässä esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi terrorismin ennaltaehkäisyä koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen lisäpöytäkirjan. Esitykseen sisältyy lakiehdotus lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamiseksi. Lisäksi tämän lisäpöytäkirjan kohtaan liittyvistä syistä rikoslain 34 a luvun terrorismirikosten säännöksiin ehdotetaan muutoksia siten, että terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan kouluttautumisen rangaistavuus laajennettaisiin kattamaan myös kouluttautuminen rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisia rikoksia varten. Tällaisia rikoksia ovat laitton uhkaus, perätön vaarailmoitus, törkeä julkisrauhan rikkominen ja ydinenergian käyttörikoksen tekeminen terroristisessa tarkoituksessa. Lisäksi tässä yhteydessä korjataan yleissopimukseen liittymisen yhteydessä kyseiseen kohtaan kirjoitettu virheellinen säännösviittaus, joka koskee myös lisäpöytäkirjaa.

Hallituksen esityksestä ilmenevin tavoin lisäpöytäkirjan velvoitteet koskevat erityisesti terrorismiin syyllistyvien vierastaistelijoiden ulkomaille lähdön ehkäisemistä ja vierastaistelijoiden jäljittämistä. Lisäksi tarkoituksena on edistää yhteisen näkemyksen muodostamista terrorismiin syyllistyviin vierastaistelijoihin liittyvistä rikoksista ja niihin reagoimisesta, helpottaa luonteeltaan valmistelevien tekojen tutkintaa ja niihin liittyviä syytetöimiä, mikäli tällaiset teot saattavat tai uhkaavat johtaa terrorismirikosten tekemiseen, sekä parantaa kansainvälistä yhteistyötä tehostamalla tietojenvaihtoa.

Lisäpöytäkirjassa velvoitetaan kriminalisoimaan matkustaminen ulkomaille terrorismia varten sekä mainitun matkustamisen rahoittaminen ja järjestäminen tai muu helpottaminen. Lisäksi pöytäkirjassa velvoitetaan kriminalisoimaan osallistuminen yhteenliittymään

Punkt i protokollet PR 172/2022 rd

tai ryhmään terrorismia varten ja koulutuksen saaminen terrorismiin. Kriminalisointivelvoitteiden lisäksi lisäpöytäkirja velvoittaa jokaista sopimuspuolta huolehtimaan tietojenvaihdosta koskien matkustamista terroristisessa tarkoituksessa.

Suomen nykyinen lainsäädäntö kattaa hyvin laajasti lisäpöytäkirjan velvoitteet, joten pöytäkirjaan liittyminen edellyttää vain vähäisiä tarkistuksia kansalliseen lainsäädäntöön. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan hallituksen esityksen valmistelussa on noudatettu linjaa, jonka mukaan tässä yhteydessä tehdään vain lisäpöytäkirjan selvästi edellyttämä lainsäädäntömuutos, joka koskee kouluttautumista terrorismirikoksen tekemistä varten. Valiokunta pitää valittua ratkaisua perusteltuna. Valiokunta on aiemmin pitänyt perusteltuna lähtökohtaa, että kansainvälisten velvoitteiden täytäntöönpanossa tehdään vain välttämättömät lainsäädäntömuutokset.

Esityksen ja asiassa saadun selvityksen perusteella lakivaliokunta pitää rikoslain 34 lukuun ehdotettuja vähäisiä tarkistuksia paitsi lisäpöytäkirjan velvoitteisiin liittyvistä syistä myös muutoinkin sääntelyn kohteena olevien tekojen moitittavuuden, rangaistavan käyttäytymisen oikeasuhtaisuuden ja sääntelyn johdonmukaisuuden näkökulmasta perusteltuna. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomioin:

Esityksessä ehdotetun rikoslain terrorismirikoksen tekemistä varten kouluttautumista koskevan rangaistussäännöksen tarkastamisen osalta valiokunta toteaa, että rikosoikeudellisiin säännöksiin liittyy väistämättä mietinnön yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin kuvattu tulkinnanvaraisuus. Tämän vuoksi on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota epäilyyn ja vastaajan oikeusturvaan.

Nyt käsiteltävä esitys on osa pistemäisin uudistuksin tapahtunutta terrorismilainsäädännön tarkistamista. Lakivaliokunta korostaa, että useassa vaiheessa muutettu terrorismirikoksia koskeva rikoslain 34 a luku muodostaa monimutkaisen ja vaikeaselkoisen kokonaisuuden, jonka kokonaistarkastelu ja selkeyttäminen on välttämätöntä. Varmaan huomasitte noista aikaisemmista puheenvuorostanikin, kuinka monimutkaista tuo oli.

Lakivaliokunta muistuttaa, että se on myös aiemmin kiinnittänyt huomiota kokonaistarkastelun tarpeeseen. Jo aikaisemmin terrorismirikoksia koskevaa lainsäädäntöä muutettaessa vuonna 21 valiokunta piti tärkeänä, että tulevassa kokonaistarkastelussa varmistutaan siitä, että lainsäädäntö on kattavaa suhteessa esimerkiksi vertailumaiden lainsäädännön, terrorismiin liittyvien ilmiöiden sekä muiden vastaavien seikkojen mahdolliseen kehittymiseen ja muuttumiseen nähden. Valiokunta totesi, että mikäli aukkoja vielä ilmenee, on niiden osalta syytä ryhtyä tarvittaviin lainsäädäntötoimiin.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan terrorismirikosten osalta näytön hankkiminen on haastavaa. Suomalaisessa rikosprosessissa mahdollisesti käsiteltäväksi tulevat terrorismirikokset ovat usein sellaisia, joiden epäillään tulleen tehdyksi kriisialueilla, joista kattavan selvityksen saaminen on vaikeaa. Valiokunta katsookin, että on tärkeä pyrkiä edistämään kansainvälistä tietojenvaihtoa, mikä voi tapahtua käytännön toimintaa ja sopimusjärjestelyä kehittämällä. Saadun selvityksen mukaan esimerkiksi EU:ssa on jo pitkään käyty keskustelua siitä, miten voidaan edistää näytön hankkimista taistelualueilta.

Valiokunnan päätösehdotuksena on, että eduskunta hyväksyy esityksessä tarkoitettua lisäpöytäkirjan siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan ja että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Valiokunnan

Punkt i protokollet PR 172/2022 rd

mietintö ei ollut yksimielinen, vaan mietintö sisältää perussuomalaisten lausumavastalauseen, joka esitetään asian toisessa käsittelyssä.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen godkände innehållet i lagförslag 1 och 2 i proposition RP 271/2022 rd enligt betänkandet. Första behandlingen av lagförslagen avslutades.